РІК ЗАЛОЖЕННЯ 1893.
"СВОБОДА"
"LIBERTY"
виходить три рази на тиждень
вівторок, четвер і суботу,
видає
„УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ"
83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
Всі листи, моні-ордери і чеки треба виписувати на адресу „SVOBODA".

СВОБОДА

ESTABLISHED 1893.
"SVOBODA"
("LIBERTY")
the Ukrainian Newspaper
published three times a week
Tuesday, Thursday and Saturday,
by Ukrainian National Association
at 83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
The best advertising medium.
Rates furnished on application.

Урядовий орган Українського Народного Союза -- "SVOBODA" -- Official organ of Ukrainian National Association.

РІК XXIV. ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ., четвер 30-го падолиста 1916. Ч. 144. VOL. XXIV. JERSEY CITY, N. J., Thursday, November 30, 1916. No. 144.

СОЮЗНІ ВІЙСКА 30 МИЛЬ ВІД БУКАРЕШТУ.

Болгарські війска здобули Джурджево. -- 1.600 полонених Румунів.

УТЕЧА РУМУНСЬКИХ ВЛАСТИЙ З БУКАРЕШТУ ДО ЯСІВ.

НІМЕЦЬКІ ЛІТАКИ В БІЛИЙ ДЕНЬ БОМБАРДУЮТЬ ЛОНДОН.

ВІЙНА З РУМУНІЄЮ:

СОЮЗНІ ВІЙСКА ЗАНЯЛИ АЛЕКСАНДРІЮ. — 1.600 ПОЛОНЕНИХ РУМУНІВ.

БЕРЛІН, 27. падолиста. — **Побідні війска Фалькенгайна і Макензена посувають ся без впину дальше наперед. Одна четверта часть Румунії находить ся вже нині в руках союзних війск.**

Союзні війска перейшли на цілій лінії ріку Алюту. Рівночасно вдарила на Румунів армія під командою ґен. Крафта на північний захід від Пітешті, а на полудневий захід від Букарешту війска Макензена заняли місто Александрію.

Недобитки румунських війск в західній Румунії ставлять декуди лише слабий опір. Небаром ціла Волощина буде очищена з румунських війск.

Вчера полонено 38 румунських офіцирів і поверх 1.600 жовнірів. Крім того в руки союзних війск попала велика воєнна добича, яка складаєть ся головно зі засобів збіжа і нафти.

Урядовий звіт німецького ґенерального штабу звучить:

„АРМІЯ ФАЛЬКЕНГАЙНА: Ціла оборонна лінія румунських війск над рікою Алютою находить ся в руках побідних союзних війск.

„Німецькі й австрійські війска під командою ґен. Крафта переломили боєву лінію Румунів на північний захід від Пітешті і перейшли ріку Топольоґ (доплив Алюти). **В битві на схід від місцевости Тіґвені союзні війска полонили 10 румунських офіцирів і поверх 400 жовнірів та здобули 17 машинових крісів.**

„Над рікою Ведеа союзні війска здобули місто Александрію.

„Наші війска, які здобули Турну-Северін (над Дунаєм), гонять перед собою недобитки румунської армії, яка становила залогу в наддунайських містах. Сі румунські війска ставлять лише слабий безнадійний опір. **Вчера полонено в тій околиці 28 румунських офіцирів і поверх 1.200 жовнірів. Воєнна добича складаєть ся з 3 гармат, 27 возів з амуніцією і 800 возів з поживою та воєнними матеріялами.**

„В румунських пристанях на Дунаю між Оршовою а Рущуком впало в руки союзних війск 6 парових кораблів і 80 тягарових з вартісним набором.

„АРМІЯ МАКЕНЗЕНА: Армія, яка перейшла Дунай, посуваєть ся дальше у північно-східнім напрямі, співділаючи з війсками Фалькенгайна.

„В Добруджі російські відділи кінноти і піхоти перевели кілька нападів, але без успіху. Болгарські війска відбили напад неприятеля, переведений на правім крилі армії союзних війск".

РОСІЙСЬКИЙ ЦАР І РУМУНСЬКИЙ КОРОЛЬ МАЮТЬ СПІЛЬНО РАДИТИ.

КОПЕНГАҐЕН, 27. падолиста. — **Вісти, які надійшли з Петрограду, доносять, що цар прибув до Києва. З Києва удасть ся цар в дальшу дорогу, а іменно над границю Румунії, щоби відбути спільну нараду з румунським королем Фердинандом в справі теперішного воєнного положеня.**

БОЛГАРСЬКІ ВІЙСКА ЗДОБУЛИ ДЖУРДЖЕВО. — 30 МИЛЬ ДО БУКАРЕШТУ.

БЕРЛІН, 28. падолиста. — **Наступ союзних війск відбуваєть ся дальше з небувалим доси успіхом. Болгарські війска, які вчера здобули місто Джурджево, находять ся вже у віддали всего 30 миль від Букарешту.**

Півколо, яке заточують союзні війска з трох сторін Букарешту, чимраз більше стісняєть ся.

Головна сила армії Фалькенгайна, яка перейшла Алюту, приступила до переведеня нових воєнних операцій в напрямі Букарешту.

На полудневий захід від Камполюнґа здобули союзні війска місто Куртеа-де-Арґес і зближають ся скорим кроком до Пітешті.

Урядовий звіт німецького ґенерального штабу звучить:

„АРМІЯ ФАЛЬКЕНГАЙНА: Дальший наступ наших війск в напрямі Букарешту відбуваєть ся зовсім правильно і наші війска занимають дальше румунську територію.

„Здовж східної границі Семигороду відбуваєть ся лише перестрілка артилерії. Напади російських патруль зістали відбиті.

„Головна наша армія перейшла ріку Алюту і розпочала дальші воєнні операції. Місто Куртеа-де-Арґес находить ся в наших руках.

„АРМІЯ МАКЕНЗЕНА: Союзні війска переправили ся коло Рущука на другий берег Дунаю і здобули місто Джурджево, почім посунули ся дальше на північ в напрямі Букарешту.

„В Добруджі прийшло вчера лише до поменьших боїв".

ОСІДОК РУМУНСЬКОГО ПРАВИТЕЛЬСТВА ПЕРЕНЕСЕНИЙ ДО ЯСІВ.

ПАРИЖ, 29. падолиста. — **З Букарешту доносять, що румунські державні власти і амбасадори союзних держав опустили Букарешт і відїхали до Ясів:**

Місто Яси лежить у віддаленю 200 миль на північ від Букарешту, недалеко російської границі.

РОСІЯ МАЄ ВИРАТУВАТИ РУМУНІЮ ВІД ЗАГИБЕЛИ.

ЛОНДОН, 27. падолиста. — Хоч у військових кругах панує велике пригноблене з причини скорого наступу неприятельських війск в Румунії, деякі воєнні знавці висказують надію, що небезпека може бути ще відвернена.

Все те залежати-ме від становища Росії. Лише одна Росія може виратувати Румунію від загибели, коли кине до Румунії всю свою силу, призначену до офензиви в Галичині. Росія мусить наразі зречи ся своїх плянів щодо здобуваня Львова і Ковля, а робити все можливе, щоби виратувати Румунію. Вправді Росія вислала вже до Румунії значні сили війск (російські війска творять нині боєвий фронт в Добруджі і здовж східної границі Семигороду), але те все замало. Росія мусить вислати сильну армію, щоби здержати наступ неприятеля і недопустити до упадку Букарешту.

Упадок Букарешту буде в першій мірі дуже тяжким моральним ударом для Анґлії, а ще більше для Росії.

„НАШОЮ ЗАДАЧЕЮ Є ЗНИЩИТИ РУМУНСЬКУ АРМІЮ", ЗАЯВИВ ФАЛЬКЕНГАЙН.

БЕРЛІН, 25. падолиста. — Воєнний кореспондент Карло В. Акерман, який перебуває в головній кватирі Фалькенгайна, подає зміст своєї розмови з ґен. Фалькенгайном і його штабом.

„**Нашою задачею є знищити румунську армію і се стараємо ся зробити, як лише найліпше можемо**", сказав нині до мене ґен. Фалькенгайн, коли я задав йому кілька питань в справі великого наступу проти Румунії.

„Наші летуни", говорив дальше Фалькенгайн, „доносять нам, що всі румунські дороги переповнені людьми і возами, які втікають з Волощини через ріку Алюту. Се є страшна частина війни. Що жовніри мусять терпіти, се річ природна, бо се війна; але що й діти і жінки мусять зносити тяжку нужду — се вже впрост страшне. Однак такий вибір зробила Румунія. Румунія задовго бавила ся огнем і тепер попекла ся.

„За який час сподієте ся взяти Букарешт?" запитав я ґенерала.

„Чи ми візьмемо Букарешт?" відповів сейчас ґенерал. „Зовсім природно. Однак з хвилею, коли візьмемо місто, мусимо годувати його мешканців. Але ми тим не журимо ся; ми є жовніри. Нашою задачею є знищити румунську армію і се стараємо ся виконати, як лише найліпше можемо".

„Чи можу поставити ще одно питанє?" запитав я ґенерала.

Ґенерал поглянув бистро на мене і притакнув головою.

„Коли буде румунська армія знищена?" запитав я.

Офіцири, які находили ся тоді в головній кватирі, усьміхнули ся, почувши моє питанє. Ґенерал Фалькенгайн дав на се таку відповідь:

„Дощ або сніг, один випадок на зелізниці, або щонебудь иншого може знищити й найліпші пляни. Я беру вже участь у війні від двох і пів року. Нині можу сказати, що певною річию є хиба непевність. **Про одно лише можна сказати як про річ зовсім певну, а іменно те, що ми побідимо**".

ВІЙНА З РОСІЄЮ:

НА СХІДНІМ ФРОНТІ ПАНУЄ СПОКІЙ.

БЕРЛІН, 27. падолиста. — Німецький рапорт звучить:

„На східнім фронті не зайшли жадні нові зміни".

ПЕТРОҐРАД, 27. падолиста. — Російський рапорт доносить:

„Поменьші відділи неприятельської піхоти пробували над Стоходом зближити ся до наших становищ, але огонь наших гармат ударемнив їх зусиля. В околиці Коритниці (на захід від Луцка) неприятель бомбардував наші становища при помочи ґазових бомб.

„Коло Дзвиняча (над Бистрицею) наші патрулї розігнали сильний відділ неприятельської передної сторожи і взяли кількох жовнірів в полон".

ВІЙНА У ФРАНЦІЇ:

АНҐЛІЙЦІ ПРИЗНАЮТЬ СЯ ДО НЕВДАЧІ У ФРАНЦІЇ.

БЕРЛІН, 27. падолиста. — Лондонська часопись „Обзервер" зовсім отверто признає невдачу у наступі французько-анґлійських війск над рікою Сомою.

Згадана часопись подає між иншим отсі спостереженя:

„Битва над Сомою є вже давно покінчена. Подібно як свого часу битва під Іпром, таксамо тепер битва над рікою Сомою остала без найменьшого впливу на загальне воєнне положенє. Німецькі війска, мусить признати ся, бороли ся чудово, ліпше ніж колинебудь давнійше. Ми надіємо ся, що тепер вже відійде неодному охота говорити про деморалізацію і брак відваги серед німецьких війск. Наші союзні війска не є всилі тепер переломити німецької лінії. Тому й нема найменьшої надії, щоби на сім фронті до Різдва могли зайти якісь важнійші зміни".

ВІЙНА З ІТАЛІЄЮ:

ІТАЛІЙЦІ ВТРАТИЛИ В ТРІПОЛІСІ 20.000 ЛЮДИЙ.

БЕРЛІН, 27. падолиста. — **З Царгороду доносять, що Італійці в Тріполісі (Африка) потерпіли страшне поражене і втратили майже всі території, які здобули були перед 5 роками у війні з Туреччиною.**

Зоружені відділи, зложені з місцевого населеня, під командою начальника арабського племени, Галіф-Бен-Аскера, вдарили на італійські війска і побили їх на голову. Відтак перейшли границю французької кольонії Тунісу, щоби вдарити на французькі війска, які стоять залогами по містах сеї кольонії.

Втрати Італійців оцінюють найменьше на 20.000 людий, причім не вчислено тих італійських жовнірів, які стояли залогою по ріжних містах, а яких взято в полон.

Цілий Тріполіс находить ся нині знова в руках Турків. Італійці мають ще у своїм посіданю лише 5 побережних міст, які стоять під охороною італійських воєнних кораблів.

НА МОРИ:

В ОДНІМ ДНИ ЗАТОПЛЕНО 14 КОРАБЛІВ НА 22.000 ТОН.

ЛОНДОН, 28. падолиста. — На підставі звітів анґлійської адміністрації стверджено, що протягом вчерашного дня пійшло на дно **14 кораблів** будьто від торпед, будьто від підводних мін. **14 затоплених кораблів представляє 22.144 тон містоти. Матеріяльна шкода у кораблях і наборі виносить поверх 11 міліонів долярів.**

НІМЕЦЬКІ ЛІТАКИ В БІЛИЙ ДЕНЬ БОМБАРДУЮТЬ ЛОНДОН.

ЛОНДОН, 28. падолиста. — Урядове донесенє звучить:

„Нині рано ворожий літак бомбардував Лондон, кинувши 6 бомб на місто. Чотири особи ранені, між тими одна тяжко. Матеріяльна шкода незначна".

ГОЛОВНИЙ ШЕФ ГЕЦЕНДОРФ ІМЕНОВАНИЙ ПОЛЕВИМ МАРШАЛКОМ.

БЕРЛІН, 28. падолиста. — **Ґенерал Франц Конрад фон Гецендофер, шеф головного австрійського штабу, зістав іменований полевим маршалком.**

Ґен. Гецендорф займає становище шефа ґенерального штабу від початку війни.

АМЕРИКАНСЬКИЙ ВОЄННИЙ КОРАБЕЛЬ ПО АВСТРІЙСЬКОГО АМБАСАДОРА.

ВАШІНҐТОН, 27. падолиста. — Заява анґлійського правительства, що не дасть дозволу на переїзд новому австрійському амбасадорови, ґр. Тарновському, викликала в тутешних урядових кругах велике невдоволенє; тимбільше, що американське правительство відносило ся до Анґлії з просьбою, щоби не робило трудностий щодо переїзду нового амбасадора.

Покищо з Лондону не наспіло ще урядове повідомленє про вороже становище Анґлії супроти сеї справи. **В урядових кругах панує однак переконанє, що в такім случаю американське правительство є готове вислати до Европи свій воєнний корабель для охорони австрійського амбасадора.**

НОРВЕҐІЯ УСТУПИЛА ПЕРЕД ЖАДАНЯМИ НІМЕЧЧИНИ.

ЛОНДОН, 28. падолиста. — Останні вісти з Крістіянії доносять, що норвежське правительство згодило ся на домаганя Німеччини щодо свободи воєнних операцій при помочи підводних лодок, проти котрих воно перше протестувало. Рівночасно з тою справою мають бути управильнені також і економічні відносини між Німеччиною а Норвеґією.

ОСТОРОГА ПЕРЕД ВОЄННИМИ ПОЗИЧКАМИ.

ВАШІНҐТОН, 28. падолиста. — **Дирекція резервового федерального банку (заступає в Злучених Державах державний банк) видала осторогу, щоби американські банки не уділяли позичок воюючим державам без певного забезпеченя. Ходить чутка, що на найблизшій сесії конґресу буде в сїй справі внесений окремий законопроєкт.**

"SVOBODA" (LIBERTY)
the Ukrainian newspaper
published three times a week: Tuesday, Thursday and Saturday by Ukrainian National Association at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Established 1893.

JOSEPH STETKEWICZ, editor
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ANDREW SAWKA, manager
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as second-class matter March 30, 1911, at the Post Office at Jersey City, N. J., under the Act of March 3, 1879.

SUBSCRIPTION:	ПЕРЕДПЛАТА:
In United States:	В Злучених Державах:
$2.50 per year	на рік $2.50
$1.25 per 6 months	на пів року $1.25
$1.00 per 4 months	на 4 місяці $1.00
In Jersey City and to foreign countries:	В місті Jersey City і за границю:
$3.25 per year	на рік $3.25
$1.75 per 6 months	на пів року $1.75
$1.00 per 3 months	на 3 місяці $1.00
Single copy 3 cents.	Поодиноке число 3 центи.

За кожду зміну адреси платить ся 5 центів.

Адреса: SVOBODA
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Всї моні-ордери і чеки треба виписувати на адресу „Svoboda".

При висиланю замовлення належить долучити моні-ордер або чек.

Число телефону 498 Jersey City.

AMERICAN ASSOCIATION OF FOREIGN LANGUAGE NEWSPAPERS MEMBERSHIP LABEL

За всї оголошення поміщувані в „Свободї", редакція не відповідає. — Рукописий не звертає ся.

З біжучої хвилі.

Часопись „Недзельни Курієр Польскі" (виходить у Мілвокі, Віс.) помістила у 328. числї (з 26. падолиста 1916) передовицю п. з. „Що нам Німець дає". У тій редакційній статї нападає ся дуже остро на Німців за їх проклямацію „незалежної Польщі", а найбільше за те, що „Галичина має бути на вічні часи австрійською" і що „Литва має мати самоуправу".

Злаявши як слід усїх тих Поляків, котрі за відбудоване польської держави „падають пляцком перед німецьким цїсарем, цїлують його по руках, по колїнах, по чоботах", „Курієр Польскі" пише від себе ось-таку заяву:

Ми не хочемо **маленької** части вкраденої землї польської. Ми хочемо **цілої** Польщі. Ми не хочемо бути довше підчинені анї Москалеви, анї Австріякови, а **найменьше** найгіршому ворогови — **Німцеви**. Ми **хочемо Польщі зовсім незавсимої**. А передівсім хочемо **Польщі цілої, від Карпат до Балтику, від границь Бранденбургії і Померанії до границь Руси!** Ми хочемо Польщі правдивої і польської, а не паперової і німецької!

Не знати, що сказав би автор повисших стрічок, як би йому хто поставив ось-такі питаня:

Ви кажете, що ті землї, які тепер Німечина й Австрія оголосили Польським Королївством, є землями вкраденими. (Від кого вкраденими: від Росії чи від вас?). А як же ви назвете східну Галичину, замешкану споконвіку Українцями, котру ви хочете прилучити до своєї історичної Польщі? Скажіть: чи з доброї волї східна Галичина опинила ся була у ваших руках? Чи не „огнем і мечем" прилучили ви її були до своєї держави? Чи та земля, земля українська, не є вкрадена вами?

Не хочете, панове Поляки, бути довше підчинені анї Москалеви, анї Австріякови, анї Німцеви. А чому ви, панове Поляки, виходите з рівноваги, а навіть попадете нераз у скажену лють, коли з уст Українця почуєте слова: „Не пора Москалеви й Ляхови служити"? Чи думаєте може, що Українцеви лекше приходить ся служити Полякови, ніж вам Москалеви, Австріякови або Німцеви?

Ми дуже радо годимо ся на те, щоби Поляки були панами на своїй землї, але: від Карпат аж по Сян, геть-геть на північ — се наше, а ти посунь ся, Ляше!

З Вашінґтону доносять під датою 27. падолиста б. р.:

Польский „Комітет Оборони Народнеї" в Шікаго вислав до німецького амбасадора, графа Бернсторфа, письмо, в якім між иншим говорить ся:

„Ми віримо твердо, що проклямоване независимости тої частини Польщі, яка донедавна була під владою Росії, дає явний доказ, що кров, пролита німецькими жовнірами і польськими леґіонарями в боротьбі проти спільного ворога, не тільки принесла побіду, але також дала початок новій ери в розвязаню польского питаня, положила угольний камінь під тривалий мир в Европі і спричинила сердечні взаємини між союзними народами".

В шікаґовськім „Дзєнніку Звйонзковім" є поміщений передрук статї з часописи „Нашшуд". Часопись „Нашшуд" є органом галицько-польської соціял-демократичної партії і виходить стало в Кракові. Із деяких слів той статї треба вносити, що між австрійськими Поляками прийшло до політичного порозуміння в справі будучої польської держави.

Сей факт політичного розєднаня австрійських Поляків треба конче занотувати і то з двох причин. Іменно, як се виказує ся з понизше наведеної нотатки, польскі національ-демократи (вшехполяки) викинули зі своєї політичної програми ідею влучення Литви і Волинї до будучої Польщі, а домагають ся влучення до неї Познанщини. Натомісць польскі соціял-демократи зрезиґнували з Познанщини, а ідею про влучене до Польщі Литви і Волинї пропагують дальше та ще в більших розмірах ніж доси.

Згаданий „Нашшуд" між иншим пише:

> Панове широкошляховці (національ-демократи) згідно зі своєю засадою годять ся на Польщу етноґрафічну, то значить резиґнують з Литви і Волинї, а жадають Познанщини; ми (соціял-демократи) однак ідемо на Литву і на Волинь, а Познанщину вичеркуємо з програми здійснення наших державних стремлїнь.

„Дзєннік Звйонзкови", який веде ярку русофільську політику, обурює ся на польських соціялістів і питає ся їх:

> Відколи то так завзято голдуючі міжнародним кличам жиди, без огляду на те, чи хрещені чи нехрещені, взяли патент на спасене Польщі і Полякам дорогу до її спасеня ведучу хочуть показувати?

Причини виступленя У. Н. Союза з Федерації.

VII.

Ардан, Ревюк, Цеглинський і тов.

Хто хоч трохи приглядав ся в остатнім роцї роботі п. Ардана і його компанії, мусів зауважити, що ціла його „політика" була якась дуже невиразна. Такою приявляла ся вона і в редаґованю „Народної Волї" і у нутрі орґанізації Руского Народного Союза і у Федерації. Чим близше було до конвенції Руского Народного Союза, тим більше неспокійним був п. Ардан. Вибори могли випасти некорисно і п. Ардан міг легко опинити ся на леді.

Треба було передівсім шукати ріжних способів, аби, о скілько се можливе, забезпечити собі вплив на конвенції і перевести те, що він уже заздалегідь був собі уложив. З другої знова сторони шукав п. Ардан способів, аби себе якось забезпечити на случай цілковитої програної. Бо й таке могло стати ся.

Користаючи з того, що „Свобода" виступила проти дїяльности бл. п. єпископа Ортинського, п. Ардан почав вести з деякими сьвящениками переговори в справі спільної боротьби проти У. Н. Союза і „Свободи". А що єпископ Ортинський і „Америка" виступали зовсім ворожо проти Федерації, а Ардан не хотів через Федерацію зразити собі єпископа і деяких духовників, то він старав ся о те, щоби Федерація спала. Се було причиною, длячого п. Ардан, будучи головою екзекутивного комітету Федерації, не склинав анї одного засїданя за цілих девять місяців свого урядованя. Він звичайно складав вину на свою хоробу, або брак часу.

За те, коли помер єпископ Ортинський, п. Ардан виїхав сейчас до Філядельфії, де перебув кілька днів. Той час старав ся п. Ардан використати для своїх приватних цілий. Від рана до пізної ночи вели ся ріжні наради. Зі соціялїста п. Ардан стає нараз побожним кореспондентом від похорону і редактором книжки п. з. „Житє і смерть і похорони С. С. Ортинського, першого греко-католицького єпископа в Злучених Державах Північної Америки".

Ходить чутка, що п. Ардан обіцяв навіть на похорони спокутувати свої давні грїхи за цїну привернення йому гідности сьвященика.

Тимчасом надійшла конвенція Р. Н. Союза. Загальне, безпосереднє і тайне голосоване по відділах в справі вибору урядників не випало так, як сего собі бажав п. Ардан. Перші днї нарад проминули на сварнї. Положене було критичне. Але від чого голова п. Ардана і по що п. Ардан спроваджував п. Січинського до Америки? Зявив ся на конвенції п. Січинський в асистенції п. Миколи Цеглинського. Вони сповнили точно приказ п. Ардана, а в нагороду за те делеґати на внесене п. Заплатинського іменували шп. М. Січинського і Миколу Цеглинського першими почетними членами Р. Н. Союза. Щоби віддячити ся знова п. Заплатинському, п. Січинський поставив його кандидатуру на предсїдателя Р. Н. Союза. Щоби ще лїпше замаркувати патріотизм конвенції, ухвалено на внесенє п. М. Цеглинського виплатити з каси Р. Н. Союза 1.000 долярів на якесь швайцарське видавництво. (В дійсности Р. Н. Союз виплатив лише 100 долярів, які п. М. Цеглинський мав вислати до Швайцарії). П. Ардан відітхнув трохи свобіднїйше, але не на довго. Конвенція не хотїла ухвалити нової системи, а тут стейтові власти натискають. По волї чи по неволї п. Ардан почав готовити ся до реформи. Реформа має увійти в житє з днем 1. січня 1917 р. Треба було своїх членів чимось затуманити і відвернути їх увагу від реформи, щоби перевести її після власної вподоби. Чи се удасть ся і чи се пійде так, як собі п. Ардан уложив; покаже недалека будучність.

Треба було, як сказано, затуманити в якийсь спосіб своїх членів. П. Ардан дуже добре знав, що „Свобода" зможе богато пошкодити його намірам, і тому треба було конче напасти на редакторів „Свободи" і на урядників У. Н. Союза.

Щоби осягнути свою цїль, запряг п. Ардан до свого воза найперше п. Ревюка, а відтак пп. Січинського і Цеглинського. (Про взаємне відношенє тих панів між собою поговоримо колись окремо). Роботу, до якої їх нанято, сповняють вони й до сеї пори вірно і точно після вказівок і приказів свого майстра, п. Ардана. Тому то і всї напади чи то на редакторів „Свободи" чи на урядників У. Н. Союза були друковані майже виключно в „Народній Волї".

Заходить питанє, длячого сї панове згодили ся пійти на службу п. Ардана? Яка була причина сего?

За причинами не треба довго й шукати. І Ардан і Січинський і Ревюк і Цеглинський — всї вони однакових партійних переконань, всї вони соціялїсти. Але сего замало. У них була, а може ще й тепер є, також спільна орієнтація політична. Крім того лучать їх ріжні взаїмні зобовязаня, спільна ненависть і спільне бажанє пімсти на тих, що відважили ся вказати на шкідливий напрям їх роботи і звернути на се увагу нашого загалу.

Головні закиди проти „Свободи" і урядників У. Н. Союза, які вже від року товчуть ся на сторінках „Народної Волї" в ріжних формах, з підписами і без підписів авторів, се: австрофільство „Свободи" і „Американсько-українське Бюро". Отсе дві справи, які не дають спокійно спати тим панам, які безнастанно гризуть їх совість і не позволяють їм брати ся до жадної роботи.

Як відносив ся п. Січинський до У. Н. Союза і „Свободи", про те ми писали в остатнім числї нашої часописи.

А тепер ще кілька слів про відношенє пп. Ревюка і Цеглинського до У. Н. Союза і „Свободи".

П. Ревюк від часу, коли покинув в минувшім роцї співробітництво при „Народній Волї", удавав приятеля „Свободи" і У. Н. Союза. Як довго п. Ревюк діставав від „Свободи" роботу, так довго удавав приятеля. За гроші потрафив п. Ревюк писати навіть статї проти Руского Народного Союза, при котрім давнїйше працював і при котрім нині працює знова яко співредактор „Народної Волї", але в характері нюйорського кореспондента. П. Ревюк є автором „славних" статий про нюйорський „Народний Дім", про „Свободу" і У. Н. Союз, якими від довшого часу є переповнені сторінки „Народної Волї". Ненависть і бажанє пімсти проти У. Н. Союза і „Свободи" зродили ся у п. Ревюка тодї, коли йому не віддано зладженє календаря У. Н. Союза на 1917 рік.

Се на разі вистарчає, щоби пізнати близше характер сеї людини.

Вороже становище супроти „Свободи" заняв також і „швайцарський делеґат", п. М. Цеглинський. „Свобода" іменно не хотїла признати його за авторітет, посьміла сумнівати ся в його „делеґатство" і посьміла закидати йому церенє русофільства.

П. Микола Цеглинський приїхав до Злучених Держав за гроші, які свого часу вислав йому п. Січинський з „Фонду оборони М. Січинського". Чи п. Цеглинський приїхав з власної волї, чи на бажанє п. Січинського, се вже є їх тайною...

Коли приїхав п. Цеглинський до Злучених Держав? В який спосіб дістав ся через море? (В теперішних часах відбувають ся дуже строгі ревізії щодо подорожних, а п. Цеглинський є австрійський підданий). Хто його вислав? В якій цїли? — Отсе питаня, які кождому приходили на гадку з тою хвилею, коли часописи подали вістку про приїзд „нового делеґата".

П. Цеглинський прибув до Злучених Держав в місяці мартї с. р. Його перший публичний виступ був на вічу в Ню Йорку, яке відбуло ся 1. цьвітня с. р. Від того часу до нинї п. Цеглинський їздить по вічах Федерації, хоч по нинїшний день загал не знає, хто є п. Цеглинський і кого він заступає. На початку свого приїзду заявив п. Цеглинський, що він є делеґатом ґрупи швайцарських Українців. Коли ж почали його близше допитувати ся, п. Цеглинський заявив, що він приїхав на власну руку і не є обовязаний сказати, хто він є і длячого він тут приїхав. А коли отся безличність п. Цеглинського викликала серед тих, котрі його питали, слушне обуренє, п. Січинський заявив, що за нього ручить. І по нинїшний день приїзд п. Цеглинського і його делеґатство остали ся для Українців в Америці тайною. П. Цеглинський не зрадив сеї тайни навіть тодї, коли його покликано на секретаря Федерації і віддано йому провід у тім товаристві.

А тимчасом почали надходити зі Швайцарії ріжні вісти про п. Цеглинського. З кінцем місяця жовтня с. р. деякі українські часописи у Злучених Державах і Канадї одержали відозви під заголовком: „Отвертий лист до українського громадянства Сполучених Держав і Канади в справі п. Миколи Цеглинського". Відозви видані товариством „Українська Громада" в Женеві (Швайцарія), якого членом був колись п. М. Цеглинський і з якого він виступив, щоби ухилити ся від мирового суду, який в його справі заряджено. Заміти піднесені проти п. Цеглинського в тім отвертім листі є відомі п. Цеглинському, і помимо того, що сей отвертий лист був надрукований в соціялістичній часописи „Робітниче Слово", яке виходить в Торонто (Канада), п. Цеглинський мовчить і на них не відповідає. Мовчить про се і „Народна Воля" і п. Січинський, який ручив за п. Цеглинського.

В справі п. Цеглинського надійшли також вісти зі Швайцарії в приватних листах від знаних нам лично осіб, які дивують ся легкодушности американських Українців, котрі, не провіривши справи п. Цеглинського, віддають йому політичний провід над собою.

До сеї справи повернемо ще пізнїйше. Ми зажадали в справі п. М. Цеглинського ще деяких близших інформацій, а коли їх одержимо, подамо їх до відома загалу.

Однак і ті вісти, які ми доси одержали, вистарчають вповнї для нас, аби не мати нічого спільного з політичною дїяльностию п. Цеглинського.

Будуча війна Злучених Держав з Англією.

Політика — се сила, яка трясе основами цілого сьвіта. Добра політика залежить від тої обставини, в чиїх руках вона лежить, хто нею кермує і надає їй весь напрям. Добрий державний політик — се добрий войовник, який і в найприкрійшім положеню вміє орієнтувати ся і поведе справу так, аби його вітчина не потерпіла ні морально ні матеріяльно.

Політичне відношенє одної держави до другої залежить від обставин дня. Вона дуже часто зміняєть ся, коли оказують ся причини і потреби. На таких власне основах опирає свої висновки один данський політик, який старає ся обговорити будучу війну Злучених Держав з Англією і причини тої війни.

Говорить ся там, що поголоски про зближаючий ся мир знова перелетїли іскрою по всїх столичних містах.

Президент Вілсон вже кілька разів пробував мирову гру о неясній тенденції, але „нинї є день пруского мілітаризму".

Битви на европейськім континенті не ворожать про скоре і децидуюче покінченє війни. Зима знова зближаєть ся, голод заглядає до всїх домів, цїни ідуть в гору, а кінця сеї війни не видно...

Знищенє німецької сили є і буде одиноким приготовленєм Англії, аби розпочати воєнні кроки проти другої морської сили, котрій на імя: Злучені Держави.

Найвисший вже час, аби Злучені Держави почали до того приготовляти ся. Злученим Державам грозить „жовта небезпека". Японія опановує американські зелїзничі лїнії в Хінах. Треба також сподївати ся, що зміна в японськім кабінетї може потягнути за собою і зміну політики супроти Злучених Держав.

Коли взагалї є щось, що може удержати мир, то хиба лихе фінансове положенє держав. Европейські держави затягають пожички і що дня зближають ся все близше і близше до пропасти банкротства.

Пяту внутрішну воєнну пожичку Німеччина перепровадила з добрим успіхом. Тепер Франція старає ся йти по тій дорозї.

Англія почала продавати 6-процентові бонди яко пожичку. В дійсности Англія бореть ся тепер о своє фінансове істнованє.

Злуч. Держави, яко держава псевдо-невтральна, стягають найбільше европейського золота і безпосередно при помочи кольосальних посилок амуниції помагають дальше продовжати війну. Міжтим Злучені Держави стягають англійське, французьке й російське золото, будують величезну фльоту, як готовельну так і воєнну, а се Англії, „панї вод", не дуже до смаку. Мимо спорідненя раси — Англійці ненавидять Американців.

Злучені Держави ще не зовсім пильно приготовляють ся до оборони, коли в тій цїли стягають лише золото.

Злученим Державам грозить не тільки небезпека англійська, але і японська. Нинї Японія при помочи Росії вже досить сильно загнїздила ся в Хінах, але не спускає з уваги також західних берегів Злучених Держав.

Карна експедиція до Мексика коштувала дуже богато, але скінчила ся нещасливо — політика Злучених Держав зістала побита. Побачила се Англія і зрозуміла, що навіть для власної оборони Злучені Держави не мають відповідних сил і приготовань. Англії се якраз на руку і вона неміцність Злучених Держав при найблизшій нагоді використає.

ІВАН ФРАНКО.

ОТСЕЙ МАЛЕНЬКИЙ ІНСТРУМЕНТ...

Холодний та блискучий...
Один кивок... один момент...
І крови ключ кипучий...
Леґенький крик... безсильний шепт,
А там — поклін покірний, —
Отсе весь лік. отсе рецепт
На весь мій біль безмірний.

В отсей маленький інструмент
Кладу маленьку кулю,
І замісць любки на момент
Його до серця тулю.
Один кивок... леґенький гук,
Неначе свічка здута,
І він з моїх упаде рук,
І з мене спадуть пута.

Один момент — хибаж се гріх?
І по що так страждати?
Марний комар, пустий оріх,
То й по що завадждати?
Ядро завмерло — геть марну,
Порожную лушпину!
Один кивок! За мить одну
На віки я спочину.

ЛИСТ З НЕВОЛІ.

(Пише Яків Баран з Дрищева, пов. Бережани, тепер поломений в Росії. До поміщеня надіслав Павло Баран з Гестінґс он Гудсон, Н. Й.).

Александровски, 20. жовтня 1916.

Дорогі мої Братчики!

Велика радість огорнула мене, коли я довідав ся через Ваш лист, що Ви одержали від мене три посткарти. Лист і гроші я від Вас одержав 20. жовтня, за що сердечно Вам дякую. Я радію, що Ви житєте і ще на волї, а я нещаслиний вік свій коротаю в російській неволи. Нічого не виджу, нічого не знаю, нічого не чую; тяжка неволя і недоля тут для нас. Я, дякувати Богу, здоровий, але житє моє сумне і гірко я заплакав над Вашим листом. За Вашу поміч я ще раз дякую, бо ми тут гірко бідуємо. Нас тут є богато і всї ми бідні та нужденні.

Я з дому дістав лист. Моя жінка здорова. Корову взяли. Твоя і Дмитрова жінка також здорові. Писали, який там великий переполох. Мущин нема, рік кровю позаливали, могила коло могили. Мій брат Микола також поломений, але до нього я не знаю адреси. Як дістану його адресу, то й Вам передам. Відпишіть зараз, бо тут велика нужда. Оголосіть кревним, що тут є нас богато таких нещасних, а Вас там є богато, то не дайте нам тут загибати; порятуйте нас.

Бажаю Вам щастя і здоровля. Дай Боже на нашій Україні ще побачити ся! — Ваш брат, **Яків Баран.**

Гр. Семешко.

З СИБІРСЬКИХ СПОГАДІВ.

(Передрук заборонений).

57. Аркадій Сперанський.

Сьому чоловікови на диво не везло. Молодий, до всього здібний, хороший і вартісний був чоловік, але як тільки брав ся за яке діло, воно йому не удавалось.

Так йому не удалось викрутити ся з якихось закидів жандармів і він опинив ся аж на Сибіри, в Наримськім краю.

На засланю йому ніяк не хотіло ся сидіти і він уживав всяких способів, аби втекти. Врешті він таки і втік, але аж за семим разом.

Власне про се я хочу тепер розказати.

Великих гроший на те, щоб утекти з засланя з Наримського краю, не треба, а літом можна обійти ся і 30 рублями; треба тільки незамітно вдерти ся на пароход і там добре сховатись. Позаяк же чужому чоловікови не знати, де можна сховатись на незнакомім пароході, то треба було заздалегідь порозуміти ся з кимнебудь із послугачів на пароході, аби сховав.

Ми мали вже кілька пароходів, з котрими у нас таке „порозуміне" було.

Щодо капітанів пароходів, то кілька літ тому назад вони дуже охочо провозили засланців, даючи їм всяку змогу втікти з невідповідних місць, але про те довідались власти і тодішний томський губернатор, барон К. С. фон Нолькен, оголосив приказ, що коли хто з капітанів буде провозити на пароходах засланців, то дістане за се три місяці тюрми без суду, або заплатить 3,000 рублів кари.

Настрашені можливими карами капітани вже не брали засланців на пароходи і треба було вдиратись туди крадькома.

Оттак крадькома одного разу вдер ся і Сперанський, але не зумів там добре сховати ся; його скоро викрили і капітан висадив його на беріг біля села Інкино (90 верств від Нариму), а інкинські стражники, побачивши, що се засланець не з їх села, злапали його і відпровадили назад до Нариму.

Ся невдача хвилювала Сперанського не довго. Через яких три чи чотири дні він знову заліз на пароход і сховав ся в каюті послугача під лавкою; сховав ся так, що ніхто його і не бачив. Тут, в такім добрім захистку, йому може й удалось би пролежати три дні, поки пароход дійде до Томска, але трафила ся зовсім несподівана пригода.

Лавка, під котру він заліз, не була робленою лавкою. Се була звичайна дошка і притім тонка; замісць ніжок з обох боків стояли низенькі обрубки, а що ся дошка не тільки не була пофарбована, але навіть і не вистругана, то послугач прикрив її для краси обрусом. Сперанському з початку добре було лежати під лавкою; обрус звисав до підлоги і зовсім його закривав.

Перший день і ніч пройшли зовсім вдоволяючо, а на рянок другого дня стала ся пригода... До послугача в каюту прийшов на гостину якийсь його знайомий пасажир-купець, котрий був дуже товстий і важкий... В маленькій каюті послугача (кельнера) які меблї? Стіл і один столець, та ота нещасна лавка, під якою лежав Сперанський.

Купець сів якраз на лавку... А позаяк він був дуже важкий, то лавка вгнулась і придавила до підлоги Сперанського.

Про сю пригоду Аркадій Сперанський розказував мені так:

Коли купець — щоб йому ні дна ні покришки! — з розгону сів на лавку, я думав, що з мене рантом дух вискочить. Чому я не закричав від болю, сам собі тепер дивую ся; думав собі: перетерплю яку хвилину, за те дістанусь на волю. Але мої думки не здійснили ся: я не міг перетерпіти... Я гадав собі, що він прийшов до кельнера з орудкою і скоро піде, але куди тобі! По балачці я зрозумів, що купець уже підпитий і зайшов до кельнера ще випити, але, думаю собі, може воно скоро скінчить ся. Минає година, півтори; купець уже добре упив ся, але іти собі, відки прийшов, не збирав ся, та ще до того — яко добре пяний — він ніяк не сидів спокійно на лавці, а все собі гуцав ся, та сував ся, а мені кождий його рух відчував ся в грудях, бо лавка міцно придушила мене до підлоги. Очи вилїзали на лоб, але я, зібравши всі свої сили, терпів... Кождий крок, кожда хвилинка приближала мене до Томска — значить і до волї... У мене вже стерпли руки, в стиснених грудях не було чим дихати... Ще хвилинка, думаю, і його чорти заберуть відси...

Я напружав всю силу волї і нервів, аби не зімлїти, бо гадав, що тоді задушу ся; напружав всю силу волї, аби не закричати від нестерпного болю... Ще хвилинку... Скільки таких хвилинок пройшло, я не знаю; можливо, що дуже мало, але вони здавали ся менї вічностию, а купець все вовтузить ся на лавці... О, побий тебе сила божа! Він знов замовив фляшку горівки... Я бачив, що вже більше не витримаю і коли кельнер вийшов, я сказав купцеви:

— Злїзай з лавки, сучий сину, бо ти вже і так мало не роздушив мене!

— Ась? Ти откудова? Ґде ти?

— Злїзай, кажу, сто чортів твоїй матери, бо задушиш зовсім, кабане проклятий!

Він підняв ся, і я з тяжким трудом виліз. Хвилинку ми стояли один проти другого. Лють мене брала така, що майже розірвав би його на части, але я сподівав ся, що ще якнебудь викручусь і через те замісць того, щоб зігнати злість на купцеви, я як мож ввічливо попросив його:

— Мовчіть, кажу, пане купець; я не злодій, а політичний засланець, тікаю з Наримського краю... Добре був умостив ся під лавкою, але ви, впобачайте, такі важкі, що лавка вгнула ся і мало мене не задушила!

Я знав, що населене взагалї із співчутєм відносить ся до засланців, то гадав собі, що і купець помовчить, але він почувши, що я тікаю з засланя, підняв такий репет, що куди тобі! Почав звати на поміч. Бачу, що все пропало, що знов доведеть ся вертатись у Нарим... Не міг здержати себе, дав купцеви по писку так, що він скотив ся на підлогу, а з розбитого носа кров пійшла так ніби з зарізаного підсвинка.

На купцеві крики збігли ся люди, матрози, помічник капітана... Купець почав скаржити ся, що я його побив, але мовчав про те, як і через що се стало ся; може бояв ся, щоб я його ще не побив, а може з болю та зі страху і забув зовсїм, хто я є, бо капітанови він про се не сказав, але всеж я попав ся.

Капітан почав писати протокол про бійку, я мусів дати йому своє назвиско і адресу. Все те я видумав і сказав, але він зажадав від мене пашпорту. Само собою розуміє ся, пашпорту у мене не було.

— Може ви засланець? — хитро усьміхаючись питає капітан.

— Що ви, що ви? Який я засланець; я звичайний чоловік, жию в Томску мешкаю на такій-то улиці...

— От що, молодий чоловіче, ми їдемо ще Наримським краєм, то лучше буде, як я тут вас денебудь висаджу на беріг, бо як доїдемо до Томска, то там вас в тюрму посадять. Вибирайте, що вам лучше.

— Висаджуйте на беріг, бо я таки дійсно засланець.

Знову повернули Сперанського в Нарим, а по тижневи він знову втік. На сей раз йому зовсїм не пощастило. Його злапали 12 верств від Нариму, в селї Алатаєві.

Поліція почала добре пильнувати Сперанського, але по двох тижнях, а може трохи і більше, він знов крадькома пробрав ся на пароход, та на своє нещастє попав на тойсамий пароход, на котрім мав уже пригоду з купцем, і де його вся команда знала. Півтора дня знову переховував ся в каюті, а відтак його викрили. На сей раз капітан зовсїм розсердив ся, але везти Сперанського в Томск не відважив ся, боячись, аби не дістати і собі халепи. Але щоб укарати хлопця, взяв тай висадив його на маленький островок на ріці Обі, недалеко від села Дневальцева. Дав йому бохонець хлїба і дещо до хлїба, тай покинув. Островок той маленький, безлюдний; на нього й риболови рідко заїзджають... Просидів на нім Сперанський аж чотири дні, поки якийсь рибалка не попав ся близко. Сперанський почав йому кричати, той підїхав, забрав його і перевіз в село, а сільська поліція відвезла його в Нарим.

Шість разів за літо тікав Сперанський і шість разів попав ся. За семим разом утік. Се було зимою. Дістав він десь сьвідоцтво (а може і сам зробив), що він є учитель з Х.. школи, відпущений на Різдвяні сьвята в Томск, надів уніформ учителя, прийшов на земську стацію і приказав дати йому коні. Почтареви і в голову не прийшло, що се засланець. Запряг і повіз... Та так змінюючи коні на кождій стації, Аркадій Сперанський і проїхав коло пів тисячі верств до Томска, а там зник...

Хто дбає, той і має! Не дивлячись ні на які трудности і невдачі, Сперанський, пробував дістатись на волю і дістав ся!

ДОПИСИ.

З NEW YORK, N. Y.

Наради в „соціялїстичнім бейзменті."

Минулого тижня Федерація розіслала по нюйорських товариствах ось-таке письмо:

Ню Йорк, 20. лют. 1916.

Поважаний Добродію!

Отсим прошу Вас як заступника Вашого товариства прийти на нараду, котра відбуде ся в четвер, дня 23 с. м. в год. 8. вечером в льокали ч. 44 Іст сема улиця.

Нарада та скликана в дуже важній справі: як нам Українцям в Америці треба відповісти на те, що тепер діє ся над нашим народом в старім краю, як запротестувати проти того, що український народ віддають в неволю і на панщину польській шляхтї і польському королївству.

Ви певно вже чули про ту тяжку кривду і тяжке насильство над нашим народом, про те нове королївство на нашій земли, і про видучене Галичини, і признаєте, що український загал в Америці повинен добре познайомитись з усім, що діє ся в старім краю, і повинен виступити в обороні своїх братів за морем.

Тому не сумніваюсь, що возьмете участь в нашій дїяльности і передовсім прийдете в четвер на нашу нараду.

З правдивим поважанєм

Мирослав Січинський.

Означеного вечера пійшов я на ту нараду. Спускаю ся поволи до „соціялїстичного бейзменту", входжу до середини і застаю там вже споре число осіб.

По хвили п. М. Січинський отвирає збори. Переповів коротко найновійшу подію, яка скоїла ся в нутрі австрійської держави, то є — про надане автономії Галичині. Відтак із сильнійшим натиском і виразом слів перейшов коротко справу між американськими Українцями. Кілька хвилин присьвятив спеціяльно для „Свободи." Назвав її польонофільською і австрофільською часописею і т. д. Але се знана метода боротьби п. М. Січинського і про неї шкода тут розводити ся.

Цікавійшим буде се, що властиво вийшло з тих нарад. Було сказано, що делеґатів українських товариств в Ню Йорку скликуєть ся на се, аби порадити ся, яким способом запротестувати проти „автономії Галичини." Ухвалено, аби в тій цїли скликати віче і запротестувати проти „автономії Галичини" і проти евентуального прилученя української (східної) части Галичини до Польщі. В сій справі вивязала ся відтак довша дискусія. П. М. Січинський зажадав, аби всі присутні на нарадах делеґати подали імена своїх товариств на знак, що ті товариства годять ся протестувати проти галицької автономії і проти прилученя українських земель до Польщі. Тоді й показало ся, що між присутними на галї було лише 15 делеґатів, хоч в цїлім Ню Йорку є около 50 українських товариств. Делеґати двох товариств не згодили ся підписати імен своїх товариств. Присутні члени „Української Бесїди" заявили, що не можуть підписати своє товариство, бо не всї члени „Української Бесїди" знали про сї наради.

Члени 20-го відділу Федерації Української Соціялїстичної Партії подали цікаве оправданє, через що вони не хочуть брати участи в тім вічу. Вони опрокинули всї попередні ухвали, спротивили ся попередній резолюції, кажучи, що „із соціялїстичного становища", вони не можуть згодити ся на такий протест. Їх „соціялїстична програма" вимагає, аби віче запротестувало проти утвореня польської держави взагалї, бо Полякам вирядженo тим велику кривду...

Сказати яснійше: українські соціялїсти цїлком не попирали гадки протестованя проти евентуального прилученя української части Галичини до Польщі, але зате зажадали протесту проти такої системи відбудованя Польщі, якою послужили ся Німеччина й Австрія. Тим вони дали незбитий доказ, що їх орієнтація не по стороні українській, лише по стороні польській. До п. М. Січинського звернули ся нюйорські „соціялїсти" із заявою, що коли їх пропозицію відкинеть ся, то вони не будуть брати участи у вічу. Пан Січинський на їх пропозицію згодив ся і згодив ся також мати на сю тему реферат на вічу.

Наради провадили ся після „федераційного" звичаю: хто із позабейзментових гостий щонебудь відізвав ся, того „соціялїсти" осьміяли. На кінци п. М. Січинський здобув ся на дуже „здоровий" комплїмент, бо до присутних відізвав ся словами: „Я кажу, що кождий Русин, то свиня" — і тими словами замкнув наради.

Один з делеґатів.

ВИБІР ПОЕЗІЙ ІВАНА ФРАНКА.

—o—

Вже вийшов з друку накладом „Свободи" Вибір Поезій Івана Франка. Ся книжка обнимає 128 сторін друку слїдуючого змісту: Житєпись Івана Франка. — Мойсей (поема). — Із книги Кааф. — Каменярі. — Наймит. — Притча про житє. — Сей збірничок поезій повинен находитись у кождого Українця, а передївсім повинні його набути бібльотеки товариств і читальні. В теперішній порі, коли скрізь по наших громадах устроюють ся концерти в память Ів. Франка — ся книжка віддасть комітетовим таких сьвят незвичайну прислугу. При помочи сеї книжочки, в якій находить ся обширна житєпись Ів. Франка, можна виладити гарний відчит та найти в нїй богато добірного матеріялу для декламації. Наклад невеликий, а цїна приступна для кождого, бо всего 35 центів. Замовленя належить висилати на адресу:

„SVOBODA",
83 Grand St., Jersey City, N. J.

РОДИМЦІ! ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА, БО СЕ ОДИНОКА І НАЙБІЛЬША УКРАЇНСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ В АМЕРИЦІ!

АМЕРИКАНСЬКІ ВІСТИ.

Пошукують своїх кревних.

Галицькі втікачі з Настасова (повіт Тернопіль), які тепер перебувають у Ґминді (в Австрії), пошукують своїх кревних і знакомих та просять, аби вони написали до них листи і післали їм яку грошеву поміч.

Маланка Зембицька пошукує Марію Крамарового Стефана. **Ксенька Куріца (Гринька)** пошукує свого чоловіка. **Настя Джинджуриста** пошукує свого зятя, Гринька Базара (Івана). **Настя Крамар** пошукує свого зятя, Данила Слободзяна. Має перебувати десь в Пасейку, Н. Дж. **Явдоха Мокринська** пошукує свого чоловіка Гринька Соняка. — Листи писати на адресу: Barakenlager № 74, Gmuend, Austria.

Кацапство в Олієн, Н. Й.

В Олієн, Н. Й., кількох затуманених Галичан побудувало собі каплицю, де відправляють ся богослуженя після цареславного обряду. На богослуженя доїзджає цареславний батюшка з Бофало, Н. Й. Перестерігаєть ся, аби наші люди не дали себе також затуманити і аби не переходили на ворожий нашому народови ґрунт. До цареславної каплиці заходить кількох наших еміґрантів зі Сернок Горішних і Середних та з Озерян, пов. Рогатин.

3,000.000 долярів на жіночий інститут.

Померший недавно сенатор Палмер полишив своїй жінці 4,000.000 долярів. З тої суми вдова по помершім записала 3,000.000 (три міліони) долярів на основанє жіночого інститута, в котрім мають ся дівчатам і молодим женщинам, почавши від 10 літ в гору, викладати про їх будучі обовязки яко женщини, жінки і матери. Вихованє в тім інституті має бути духове, моральне, тілеснє та релігійне. Сей інститут буде побудований в Ню Йорку.

Театральна акторка накрала річий вартости 25.000 долярів.

Від довшого часу в нюйорськім готелю МекАлтін пропадали дорогоцінні річи. Властитель готелю заанґажував споре число детективів, аби вони вислідили злодія. Такі пошукуваня тягли ся довший час, аж в неділю (26. с. м.) детективи впали на слід злодія, а властиво злодійки. Її на імя Маріон Кларк або Елізабет Сканлон. Вона ще молода, бо 23-літна панна, і в деяких місцевостях знана яко театральна акторка.

Детективи зайшли до її мешканя, де й віднайшли велику скількість краденних річий. Було там 166 пар нових рукавиць, 100 пар черевиків, 24 пар дамських панчіх, 32 капелюхи, 3 куфри, ще й наладовані шовковими річами, велике число золотих і срібних дамських ручних пуляресів, велике число дорогих шпильок і т. п. Всього того було так богато, що можна би наповнити цілий віз. Всі річи були найліпшої якости. Капелюхи вартости 15 до 115 долярів один, пара черевиків вартости від 4 до 60 долярів. Деякі річи були й по десять літ старі. Детективи не можуть лише дорозуміти ся, через що та женщина передержувала ті річи дома; чому вона їх не перепродувала. Панну Е. Сканлон сейчас заарештовано.

Адвокат перед судом.

Е. Ліберман, адвокат в Ріджвуд, Л. Ай., ставав перед судом в Джемейці, Л. Ай., оскаржений за се, що плюнув у трамваю. Судія однак скаргу відкинув із застереженєм, що коли се саме ще раз повторить ся, то судія засудить його не на грошеву кару, але таки впрост пішле його на кілька днів до арешту.

Відчит в Бруклині.

З рамени читальні „Просьвіти" в Бруклині, Н. Й., в неділю, 3-го грудня б. р. відбудеть ся в церковній гали, під ч. 160 Норт 5-та ул., відчит п. н. „Відродженє українського народу". Відчитає його п. Микола Д. Величко. **Початок не о годині 3-тій пополудни, але о годині 7-мій вечером.** Зараз по відчиті члени читальні відіграють комедійку п. з. „Два домики і одна фіртка". Кождий Українець повинен бути присутний на сім відчиті.

НОВИНКИ.

Франц Йосифа будуть ховати після старого звичаю.

Нині (в четвер, 30. жовтня) ховають тіло бувшого австрійського цісаря Франц Йосифа. Похорон — як донесли вже віденські телеґрами — відбудеть ся після старих церемоній. Перед гробницею здержить ся похоронний похід, а із середини гробниці відповідний чоловік запитаєть ся: „Хто там є?" На сей запит буде відповідь: „Їх величество, цісар Франц Йосиф". На се голос із гробниці відповість: „Я не знаю його". На се буде друга відповідь: „Перед дверми стоїть цісар Австрії і апостольський король Угорщини". На сю відповідь дасть ся чути попереднє запереченє: „Я не знаю його". На третий запит буде відповідь: „Грішний чоловік, наш брат, Франц Йосиф". Тоді двері гробниці відчинять ся і тіло внесуть до середини.

Нужда в Росії.

До Клівленд, О., приїхала з Росії 25-літна А. Зільбер. З Росії вона виїхала через Сибір, Японію, Тихий океан і до Злучених Держав. Про тамошні (російські) відносини вона оповідає нечувані річи. Мясо коштує тепер десять разів більше ніж перед війною. Черевики коштують 50 до 60 рублів. Котрий мущина надасть ся до військової служби віком, але тілесно до неї нездібний, той мусить платити грошеву таксу. В рекрути поасентировано вже 17-літних молодців.

АНСОНІЯ, КОНН.

Отсим повідомляємо Українців з Ансонії і околиці, що

В НЕДІЛЮ, ДНЯ 3. ГРУДНЯ 1916 Р.
О ГОДИНІ 3-ІЙ ПОПОЛУДНИ
— відбудесь велике —
НАРОДНЕ ВІЧЕ
в „Джерманія Гол", при Мейпл улиці, в Ансонії, Конн.

В СПРАВІ. ПРОТЕСТУ ПРОТИ ПРИЛУЧЕНЯ УКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЕЛЬ ДО НОВОВІДБУДОВАНОЇ ПОЛЬЩІ.

Український народе! Пановань польської шляхти над нашим народом нам всім дуже добре знане, як рівнож нам добре знане є обходжене ся польських леґіонів з нашим народом підчас теперішної війни. І коли нас вічевий дзвін кличе на спільні наради, а голос о поміч наших нещасних братів в старім краю переймає наші серця, задля їх безсильности, нашим обовязком є явитись всі як один і запротестувати проти насильств над нашим народом. — ВІЧЕВИЙ КОМІТЕТ. 42i44

БРУКЛИН, Н. Й.

Члени місцевої читальні „Просьвіти" в Бруклині, Н. Й., відіграють дуже веселу комедійку в 1-ій дії

ДВА ДОМИКИ І ОДНА ФІРТКА
В НЕДІЛЮ, ДНЯ. 3. ГРУДНЯ 1916 Р.
О ГОДИНІ 7-ІЙ ВЕЧЕРОМ
в церковній гали під ч. 160 Норт 5-та ул.

ОСОБИ:

Шершоник, кравець .... п. Дмитро Кмита
Катерина, його жінка .... п-на Текля Романів
Тереня, їх дочка .... п-на Анна Крушинська
Веретілка, столяр .... п. Михаїл Машталір
Ганна, його жінка .... п-на Параскевія Навроцька
Антін, їх син .... п. Іван Гунька
Фірцик, челядник в Шершоника .... п. Павло Шипорт
Жмурик, челядник у Веретілки .... п. Андрій Павлішин

Дїєть ся в малому місточку, в літї.

ПОЧАТОК ЗАРАЗ ПО ВІДЧИТІ П. ВЕЛИЧКА.
ВСТУП ВІД ОСОБИ 10 ЦНТ.

Поважані Родимці! З огляду на се, що до нашої читальні приступило богато членів, котрі хотять богато читати, а книжок в читальни є за мало, длятого цілий дохід призначуєсь на закупно нових книжок. Хто є щирим приятелем „Просьвіти", нехай прийде і причинить ся до великого діла. 144

ЗА УРЯД ЧИТАЛЬНІ:
Володимир Каськів, голова; Алексій Цюпа, секр.;
Володимир Тимчишин, кас.

ШІКАГО, ІЛЛ.

УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ КЛЮБ „СІЧ" В ШІКАГО,
— обходить память незабутного —
ІВАНА ФРАНКА
ТОРЖЕСТВЕННИМ КОНЦЕРТОМ
— який відбуде ся —
В НЕДІЛЮ, ДНЯ 3. ГРУДНЯ 1916 Р.
О ГОДИНІ 7.30 ВЕЧЕРОМ
в гали Клюбу, 1508 Вест Шікаґо Аве.

До програми концерту увійдуть слідуючі точки:

Вступне слово др. С. Гриневецький, відчит про Івана Франка тов. М. Дурдела; хор під батутою пані Н. Гриневецької відспіває: „Жалібний марш"—Лисенка; „Вулиця"—Ф. Колесси; „Широкая високая"—Лисенка; „Думи мої"—Воробкевича; хор мужеський: „Непереглядною юрбою"—Січинського; „Чого мені тяжко"—Волошина; „Народе мій замучений", посьвята—Іван Франко, віддекламує тов. П. Романюк.

До численної участи всіх Українців запрошує
144 КОМІТЕТ.

Пошукую своїх знакомих **МИКОЛУ МЛОДЗАНОВСЬКОГО** і **ВАСИЛЯ КОЗАК** з Дмухавця, пов. Бережани. Прошу ласкаво читачів або вони самі, зволять зголосити ся на понизше подану адресу, в дуже важній справі: Andrew Milan, 51 Wilson St., Rochester, N. Y. 43-45

Пошукую своєї тіточної сестри **МАРІЇ ЧЕРНИШ** з місточка Копичинець, пов. Гусятин. Як також краянів тоїж місцевости. Прошу писати на адресу: Paulo Denys, 745 Riopelle St., Detroit, Mich. 43-45

Пошукую свого мужа **АНТОНА КРУКА** родом з Гусятина, пов. Тернопіль, літ 28. Перед 5-ма неділями взяв шлюб у Філядельфії і перейшов на мешканє до Алентавн, Па., а відтак від мене утїк. Хто би знав його адресу прошу ласкаво мене повідомити, а отримає $25.00 нагороди. Katie Kruk, 426½ Thirth St., Allentown, Pa. 44

Пошукую свого брата **ПЕТРА ГРИНКЕВИЧА** і инших краянів з пов. Зборів. Голоситись на мою адресу: John Hrynkewicz, Rosegler, N. Dak. 44-48

КНИЖОЧКИ ПЛАТНИЧІ для Братств і Товариств до вписуваня місячних вкладок, можна дістати в друкарни „Свобода" по ціні 7 цнт. штука.

ТРІНЕРА ЗОЛОТИЙ КАЛЄНДАР.

Трінера стінний календар на рік 1917 є гарний для ока і вражінь. На золотім поли видніє в княжій поставі стать Колюмбії і 9 вродливих дівиць в прегарних народних одягах. Портрет Вашінґтона і 5 образків (вид Рену, італійська винниця і 3 види представляючі загальний вид Ляборатории Трінера) творять незвичайно гарну цілість. Пришліть 10 центів на кошти пересилки до Йосифа Трінера, фабриканта звісного Трінера Американського Еліксіру Гіркого вина, на адресу: 41ч47

JOS. TRINER,
1333—39 S. Ashland Ave.,
Chicago, Ill. (Adv.)

ЛЮДИ — приходіть по роботу в фабриках, фармах, ресторанах, готелях, зелізницях, цегольнях, дорогах, стайнях і т. и. Приведіть своїх приятелів. — COMMERCIAL AGENCY, 38 Montgomery St., JERSEY CITY, N. J

РУСЬКИЙ БАЗАР

МАЄ НА СКЛАДІ ВЕЛИКИ ВИБІР **ВЗОРІВ ДО ВИШИВАНЯ**

Книжка № 2-гий 75 цнт.; № 3-ий 40 цнт.; № 4-ий 75 цнт.; № 5-ий 50 цнт.; № 6-ий 10 цнт.; № 8-ий 35 цт.

МАЄМО ВИШИВАНІ СОРОЧКИ І КРАВАТКИ.

Виробляємо також ґердани з коралików до годинників з гербом України, ціна одного ґердана з меньших коралників $2.50. Січовий з золотим ґачком $3.00. Маємо до продажи коралики у всяких кольорах, ціна 25 цнт. за один бонч. Адресуйте: 134—

RUSKIJ BAZAR, 168 E. 4th Street, New York, N. Y.

EXTRA!!! ТІЛЬКИ ДЛЯ ДОРОСЛИХ! — ЗОВСІМ ДАРОМ висилаємо опис дуже цікавої і інтересовної книжки, в котрій містить ся понад 500 образків так женщин як і мущин в гарних позах. Пришліть за 2-центи марку. 135-157

THE AMOR NOVELTIES CO.,
642 East 14th Street, New York, N. Y.

ПОЗІР! УКРАЇНЦІ! ПОЗІР!

Перша і найбільша УКРАЇНСЬКА ТОРГОВЛЯ має на складі великий вибір всяких українських книжок ріжного змісту а також великий вибір календарів сегорічних з описами з поля війни по 50 і 60 цнт. — Кромі книгарні маємо великий склад годинників, ґрамофонів, бритв а також музичних інструментів. Пишіть по наші 2 катальоґи і залучіть кілька марок на пересилку. 15ч57

UKRAINSKA TORHOWLA,
1926 W. Huron St., Dept. 10, Chicago, Iill

ПОЗІР УКРАЇНЦІ! СВІЙ ДО СВОГО! Хто ще не отримав КАТАЛЬОҐА № 2, то нехай нині пише за ним. У нім є найновійші книжки пресьвітні, наукові, історичні, набожні, театральні і ноти; ґрамофони, годинники, бритви, машини до писаня і богато инших цікавих річий. Залучіть кілька марок на пересилку великого катальоґа. 46—

UKRAINSKA KNYHARNIA
951 W. Erie St., Dpt. II, Chicago, Ill.

MAIL ORDER HOUSE СКЛАД ПИВА, ГОРІВКИ, ВИНА, ЛІКЕРІВ КРАЄВИХ І ІМПОРТОВАНИХ, НА ВЕСІЛЯ, БАЛІ, ЗАБАВИ, СПЕЦІЯЛЬНА ОФЕРТА. ВИСИЛКА ДО ВСІХ СТЕЙТІВ ОБСЛУГА ТОЧНА. ПИШІТЬ ПО ЦІННИКИ. 47—

M. PETROWSKY, Family Liquor Store. 1500 S. 3rd St., St Louis, Mo.

КОЖДИЙ сьвідомий Українець повинен мати в своїй хаті портрети великих українських мужів як: Т. Шевченка, Ів. Франка, М. Грушевського, М. Павлика, Б. Хмельницького, І. Мазепи і Ів. Котляревського. Величина 16x20 цалів, ціна 50 цнт. за один. Книжки до читаня, молитвенники, кобзарі і всякого рода календарі Катальоґ висилаємо даром. Пишіть на адресу: 75ч—

RUSKA KNYHARNIA IM. T. SZEWCZENKA
168 E. 4th St., New York, N. Y

РАТУЙТЕ ПІЯКА!!!

Наколи горівка не спалила ще піякови жолудка і алькоголь не знищив кишок і всіх житєвих сил, наколи ще піяк не стратив енерґії, цілковиту охоту до праці і житя, наколи ще єсть в нім бодай дрібка чести людської і доки смерть ще не простягне руку по свою офіру— РАТУЙ ПІЯКА!

Жінко! Єсли твій муж єсть піяком і тратить тяжко запрацьований гріш на горівку і инші напитки, а через що і ти терпиш недолю, УДАЙ СЯ ПО ПОРАДУ, КОТРУ ДІСТАНЕШ ЗОВСІМ ДАРОМ, як се зробити, ЩОБИ ТВІЙ МУЖ ПЕРЕСТАВ РАЗ НА ЗАВСІГДИ ПИТИ. Порада тебе не коштує ані одного цента. 139-157

Чоловіче! Єсли маєш жену пічку або приятеля піяком, і хотівбись, щоби раз на все відучити їх сего поганого налогу, удай ся до нас по пораду, а ми радо дамо вказівки, як се зробити, ЩОБИ ПІЯНСТВО ЦІЛКОВИТО ВИКОРІНИТИ. Порада нічого не коштує а користь велика. — Голоситись можна особисто або написати лист до:

THE AMOR NOVELTIES CO.,
537 East 17th Street, New York, N. Y.

ВАЖНЕ ДЛЯ ГРАЮЧИХ АМАТОРСЬКІ ПРЕДСТАВЛЕНЯ

ПЕРША УКРАЇНСЬКА КОСТЮМЕРІЯ

Посідаю великий склад першорядних народних русько-українських і иншого рода добірних костюмів як також потрібні прибори до характеризованя осіб, як: перуки, волоси, бороди, вусі, шапки і т. п. Річи ті випожичаємо по дуже низьких цінах. В нюйорських околицях убираємо і характеризуємо аматорів відповідно до роль граючих на сцені. При замовленях треба присилати спис осіб і потрібних річий. Замовлення треба присилати що найменше 8 днів перед представленням на адресу:

Mrs. E. UHORCHAK, 310 2nd Street, Jersey City, N. J.
Телефон: 514 Jersey City.

EXTRA Цілковите виліченє сухіт, опухлень, нервові атаки, болї голови, ревматизм, слабости жолудка, запір, втрату слуху, ослабленє мязних орґанів і убезвладненя, протягом 6 до 10 тижнів, у старих і молодих. Ратуйте ся і не зволікайте. Не терпіть а удайте ся сейчас за помочию, в англійській мові, до: 38-50

MOUNTAIN VIEW SANITARIUM,
Seymour, Conn.

ДАРОМ ДЛЯ КАВАЛЄРІВ

ВИСИЛАЄМО ФОТОҐРАФІЇ ҐАРНИХ ДІВЧАТ. — Адресуйте: 135-157

THE AMOR NOVELTIES CO.,
642 East 14th Street, New York, N. Y.

ВІЙНА! ВІЙНА!

Чи хочете бачити як виглядає теперішна европейська війна? Чи хочете бачити як відбувають ся найбільші боротьби в Галичині, Росії, Франції і Туреччині?

Чи Ви хочете бачити як воюють цепелїни у воздусі а субмаріни на мори.

То всьо можете побачити у себе в дома і то дуже таним коштом!

На днях ми отримали велику скількість воєнних образків до СТЕРЕОСКОПІВ знятих з поля битви. Сей Стереоскоп який тут бачите побільшує образки до природної величини, представляє немов би живі особи. Коштує лише 75 цнт., I. II. і III. серія, то є 75 воєнних образків за $1.00. 128—

25 образків житя Ісуса Христа за............35 цнт.
25 образків подорож довкола сьвіта за..........35 цнт.
25 образків подорож по великих містах амер. за 35 цнт.

Хто витне се оголошенє і пришле замовленє в коротнім часі, той дістане дві воєнні мапи даром, які є дуже потрібні кождому під сю пору. Пишіть ще нині:

UKRAINSKYJ BAZAR,
34 East 7th Street, New York, N. Y.

ЛЕГКО ЗАРОБИТЕ $5 ДЕННО.

Потрібно мущин і женщин до розпродуваня косметичних річий як крем на лице, пудер, перфуми, тонік на волосє, медикалія до чищеня зубів. Пробки даром. Добрий заробок у вільних хвилях. Не потрібно вправи ані капіталу. Пишіть по подробиці і ілюстрації до: 38-50

THE L. WILBERT COMPANY,
1934 Arch Street, Philadelphia, Pa.

SANTAL CAPSULES MIDY — МОЧОВІ ВІДХОДИ реґулює в 24 ГОДИНАХ. Кожда галка має напись з MIDY. Уникайте підробів.

НЕБУВАЛА НОВІСТЬ

Станьте і читайте, бо Ви певно ще не бачили такого чудового годинника. Щоби Ви мали понятє про сей новомодний годинник, ми опишемо його коротко: 1) Показує години і мінути як всякий инший годинник; 2) Показує назву кождого дня; 3) Показує назву місяця; 4) Показує кождий день місяця; 5) Показує зміни місяця; 6) Має хід чистий і докладно урегульований і не пізнить ані на мінуту; 7) Є в сильній і гарній оправі; 8) Посідає 15 камінів; 9) ґарантований на 25 літ; 10) Можете вложити його на цілу добу до води і він дальше буде іти. Се чудо. Хто купить сей годинник, буде мав користь і памятку на довгі роки. В жаднім складі не дістанете тих годинників, лише у нас. Коли замовите сю годинку, не потребуєте висилати гроший, а подайте свою докладну адресу, а ми вишлемо Вам годинку сейчас почтою. Гроші зложите як принесуть Вам годинку до хати. Ціна разом з гарним ланцюшком є всего $6.25. Разом з годинкою посилаємо на письмі ґаранцію. Хто мешкає в Шікаґо або в сусідстві, нехай зголосить ся до нас і оглядне сї новомодні годинки. Вони спевноєтию кождому сподобають ся. Лише через короткий час продаємо їх так дешево. Спішіть ся, поки ціна їх не піде в гору. 41чс51

Пишіть сейчас на адресу:
UNION WATCH CO.,
670 N. Carpenter St., Dept. 3, Chicago, Ill.

Elias Rosenthal АДВОКАТ.
ЗВІСНИЙ УКРАЇНЦЯМ В АМЕРИЦІ
302 Broadway, 13th floor NEW YORK, N. Y.
Практикує понад 25 літ в тутешних судах і перепроваджує всякі справи з успіхом.

МАҐНЕТИЧНИЙ МАСАЖ" на всілякі болї уважаєсь нині за одинокy успішну і добру методу при лїченю. Ручне натиранє після медичних правил має неоцінену вартість. Ми дали многі докази другим і докажемо се й Вам. Прийдіть пересьвідчитись. 140-152

THOS. G. DI-SANTI
EMMA LEONARD } 43 Clinton Street, Newark, N. J.
Години офісові: від 2-ої до 7.30 веч. Замкнено в неділї і понеділки.

НЕБУВАЛА НОВІСТЬ!

Годинник і Музика.

Правда, що кожда родина потребує мати в своїм помешканю добрий і гарний годинник, але, як відомо, то годинник годинникови не рівний. Сей Годинник робить вам відразу дві служби: Показує години, як инші годинники, а як ви собі бажаєте послухати гарної музики, то тільки накрутіть автоматичну спружину, а він вам на превелике чудо заграє ріжні гарні твори, танцї і инші врії. За кождим одним накрученем грає 15 мінут. Сей чудовий Годинник має дуже гарні голоси і заступає ґрамофони та всї другі музичні інструменти. Він вам заграє лїпше, як якийнебудь другий інструмент і се велика приємність послухати такої гарної музики. До него не потребуєте докладати ані одного цента, тільки накрутити, а він вже грає. Купіть собі сей чудовий Годинник з музикою а будете певно вдоволені. Ґарантуємо його на 30 літ; є він варт $50.00, а ми постановили його продавати через сей місяць за $6.95. Він зроблений дуже гарно і сильно з самого мосяжу і позолочений; важить 6½ фунтів. Витніть ще нині се оголошенє і зашліть лиш $1.00 задатку а ми вам його зараз пішлем. При відбираню його оглянете і зложите решту гроший. З Канади треба всї гроші згори висилати. 41ч44

Замовленя посилайте на адресу:

AMERICAN SUPPLY CO.,
1755 West-Grand Ave, Dept. 109 Chicago, Ill.

ЗА ПОЛОВИНУ ЦІНИ! Постановилисьмо випродати велике число СВЕТРІВ протягом сего місяця ЗА ПОЛОВИНУ ЦІНИ. Светер, котрий коштує $7.09, у нас можете дістати протягом сего місяця лише за $4.50. Светри сї є чисто вовняні, дуже сильно зроблені і гарно викінчені і такої форми, як тут Вам представляємо. Нумер I. є плоский, з низьким ковніром, а нумер II. є з високим гарним ковніром, який охоронить Вам шию а також уши від морозу. Вони є в троиких кольорах, то є сиві, зелені і темно-брунатні. Посідаємо також БЛЕНЬКЕТИ до накриваня, також вовняні і дуже грубі. Пощо купувати перину, наколи сей бленькет огріє Вас майже таксамо як і перина. Він є досить великий, бо обнимає 66x80 цалів, а важить 5 фунтів. Вони є в кольорах: білім, сивім і жовтім і ин. ЦІНА НЕЗВИЧАЙНО НИЗЬКА, БО ЛИШЕ $3.95. Хто замовить светер і бляньket дістане тих дві річи ЗА $8.00. Гроший не висилайте всіх згори, лише пришліть до нас $1.00 задатку, а решту доплатите аж при відбираню товару. Вдоволенє ґарантуємо або звертаємо гроші. Товар висилаємо того самого дня, в якім замовленє отримаємо. При замовленю належить подати звичайну міру, то значить який розмір ви носите і написати докладно, який светер жадаєте і якого кольору, а певно будете вдоволені. Користайте з нагоди, бо ціна така низька є лише через той місяць. Пишіть сейчас до: 26ч—

№ I. № II.

UNION CLOTHING CO., 951 W. Erie St., D. 24, CHICAGO, Ill.

ПЕРЕСТОРОГА!

$2.95

СТЕРЕЖІТЬ СЯ ФАЛШИВИХ ЕЛЄКТРИЧНИХ ПАСКІВ, що мають в собі небезпечні гризливі кваси, які входять в тіло і палять його, спричиняючи невиносимі БОЛІ І ВИКИДИ. Коли замовите собі такий пасок за посліплатою, то побачите, що він не має ані крихітки елєктрики і коли заплатите не більше як тілько $1.50, то викинулисьте гроші на небезпечну річ. Не беріть мене за слово, але спитайте своїх приятелів, що дали ся ошукати небезпечним ґандлярам. МІЙ ПАСОК, О ВЕЛИКІЙ ЕЛЄКТРИЧНІЙ СИЛІ, є такий самий, які лікарі продають по $30.00 і є ґарантований яко такий, що має два рази більше елєктричних комірок, як якийнебудь другий пасок в тій самій ціні.

Ще раз поручаю Вам сей самий пасок по дуже низькій, ГУРТОВНІЙ ціні, $2.95 ДЛЯ МУЩИН, так виглядає як на образку, а $3.25 ДЛЯ ЖЕНЩИН. Купіть один такий сейчас і зачинайте новий рік З ВІДНОВЛЕНОЮ СИЛОЮ. Вишліть тілько 25 цнт. в марках почтових, а я вам сейчас вишлю пасок, а решту гроший заплатите дома по отриманю і випробованю його. — $100.00 НАГОРОДИ коли сей пасок не порушить голки морського компасу через камінь, цеглу або твердий деревляний стіл. — Адресуйте: 144ч—

A. P. OWENS, Dep. E., 190 Quincy St. Brooklyn, N. Y.

ROBERT LEWIN & COMPANY,

14 Smithfield Street, Dept. L. Pittsburgh, Pa.
Напротив „Мононґагеля Гавз".

ЗАЛОЖЕНА РОКУ 1872, ПЕРЕД ЗВИШ 43 РОКАМИ.

Стара славна фірма, де кождого добре обслужать. Найлучшої якости горівки, вина, лікери, розаліси і др., по найнизших цінах. Замовте собі на пробу, а ручимо, що будете вдоволені. Пишіть за цінником. Ми Вам сейчас вишлемо, як тільки його зажадаєте.

Тут подаємо деякі ціни товарів найлучшої якости, з яких Ви певно будете вдоволені:

	ЗА ҐАЛЬОН
Добра стара червона або біла горівка	$1.50—2.00—2.50—3.00
Арак	2.00—2.50
Добрий старий темний рум	2.00—2.50—3.00
Теркелиця	2.50—3.00
Добра расковиця або аниживка	1.50—2.00—2.50
Боровиця	2.00—2.50
Сильний алькоголь	3.00—3.50—4.00
Угорська сливовиця	2.50—3.00
Добра стара бренді	2.50—3.00
Бренди (з яблок або бросквинь)	2.50—3.00
Добре старе вино	1.50—2.00—2.50
Др. Алтерс гірке вино (старе)	2.50

Памятайте, що ми оплачуємо експрес або фрейт від всіх замовлень на $5.00 або висше. Вишліть гроші на моніордер, в реджістрованім листі або чек. Хочемо, щобисьте тільки раз спробували а ручимо, що будете нашим сталим костумером. Замовленя висилайте на повисше подану адресу.

54ч— ІВАН ГОРНЯК, управитель чужинецького департаменту.

СЬВЯТОЧНІ ДАРУНКИ!

Сьвята вже за плечима, тому час висилати сьвяточні желаня до старого краю. Ніхто не повинен жалувати тих пару центів, але повинен бодай раз на рік вислати желаня до родини і до знакомих. У нас є на складі ріжні гарні листи, картки і вівтарики.

1) Листи з дуже гарними желанями, як до родини так і до знакомих, виложені гарними шопками так як бачите повисше, ціна одного листа враз з ковертою всего 15 цнт., 2 листи за 25 цнт. Хто замовить разом 12 штук, то отримає їх за $1.20.

2) Дуже гарні картки з желанями сьвят, одна картка 5 цнт., 6 штук за 25 цнт.

3) Картки з желанями гарно вишиті шовком, з образом Ісуса Христа, ціна одної картки 25 цнт., 6 штук за $1.20.

4) Найгарнійші вівтарики з пречудними вертепами і дуже красними приборами, ціни їх по 10, 15, 20, 35 і по 50 цнт. за одну штуку.

Замовленя посилайте враз з належитостию на адресу: 41ч56

UKRAINSKA TORHOWLA,
1926 W. Huron St., Dep. 44, Chicago, Ill.

МОДНІ УБРАНЯ

Чи хочете виглядати добре і вбрати ся добре за менші гроші? То прийдіть і купіть в нашім складі, а заощадите процент дрібничкової продажі. Зайдіть і огляньте також наш спеціяльний департамент одежи, де є велика скількість ріжних убрань і рейнковтів. Ми робимо убраня на замовленє. Наш склад є отворений кождого дня, а в суботу і неділю аж до 10-ої години. 117ч56

Маємо також 500 ярдів сукна зі старокраєвих фарбованих товарів.

S. LEVINE,
469-471 Clinton Ave., N. Rochester, N. Y.

ВЕСЕЛЕ ДЛЯ СТАРИХ І МОЛОДИХ!

„ВЕСЕЛІ ВІРШІ СТЕПАНА РУДАНСЬКОГО"

Про Мужиків, Козаків, Попів, Ксьондзів, Ляхів, Москалів, Жидів і Циганів.

Книжочка обнимає 209 віршів на 282 сторонах друку.

ЦІНА З ПЕРЕСИЛКОЮ 55 ЦЕНТІВ.

Замовленя і гроші посилайте до:
"SVOBODA"
83 Grand St., Jersey City, N. J.

$1.40 за ҐАЛЬОН ҐАРАНТОВАНОЇ ВІСКИ

„Lucky Tiger" по ціні, яку до тепер платили готельники, купуючи бочками!

Сильна і приємного смаку; задоволенє ґарантуємо, або звертаємо гроші. 42-44

Чим скорше замовите, тим більше заощадите.

STULZ BROTHERS
10 Stulz Bldg.,
KANSAS CITY, MO.

—THE— MONO X-RAY.

НОВІСТЬ! НОВІСТЬ!

АПАРАТ ПЕРЕД КОТРИМ НІЧО НЕ СКРИЄСЬ.

Найпотрібнійша річ для кождого чоловіка є THE MONO X-RAY АПАРАТ, за помочию котрого можна докінало бачити через дерево, убранє і через всї предмети, які лише знаходять ся. Приміром: можна бачити найменьшу кісточку і всї внутрости в тілі людськім. Дальше через одного чоловіка будеш бачити другого, котрий буде за ним стояти, коли чоловік буде стояти за дверима, за стіною або за якимнебудь предметом, то ти за помочию сего апарату будеш його бачити. Перед сим чудовим апаратом нічого на сьвіті сховатись не може.

Уживають його найславнійші директиви і найбільші лікарі по шпиталях. На що отже тобі платити так дорого лікареви, щоби він сказав, що тобі бракує в середині, коли ти можеш дешево купити собі у нас сей апарат і самому бути лікарем. Спішись, коли хочеш набути сю найпотрібнійшу річ на сьвіті, котра тобі все і скрізь придасть ся, а найбільше в старім краю. Ціна його у нас лише $2.50. Пришліть 50 цнт. на завдаток, а решту заплатите при одержаню. Коли би таке не було, як ми описуємо, гроші звертаємо назад. Замовленя слати на адресу: 37-

THE MONO COMPANY,
1750 W. Ohio Street, Chicago, Ill.

ПЕТРО ЯРЕМА

РУСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

випозичає керичі на весіля, хрестини і всякі другі забави.

115 Ave. A, New York, N. Y.
Телефон: Orchard 2568

ВЖЕ ВИЙШЛА З ДРУКУ НАРОДНА ДРАМА ЗІ СПІВАМИ В V. ДІЯХ

ОЙ НЕ ХОДИ ГРИЦЮ, ТА НА ВЕЧЕРНИЦІ

СЯ КНИЖКА НАДАЄ СЯ ВПОВНІ ДЛЯ АМАТОРСЬКИХ ТЕАТРАЛЬНИХ ВИСТАВ. ДО ВІДОГРАНЯ ПОТРІБНО ВСЕГО 8 ЖЕНЩИН І 7 МУЩИН. — ЦІНА ЗА ПРИМ. 30 ЦНТ., ЗА 15 ПРИМІРНИКІВ $3.35

Замовленя і гроші посилайте до:
"SVOBODA"
83 Grand St., Jersey City, N. J.

DOCTOR MULLIN,

СТАРИЙ ЕЛЄКТРО-МЕДИЧНИЙ СПЕЦІЯЛІСТ 32-44

звісний через 36 літ. Без згляду що Вам долягає або як довго Ви хорієте—Ви хочете вилїчитись. Старий лікар підойме ся Вас лічити. Коли Ви є до виліченя, то не тратьте часу і гроша а відвідайте старого рутинованого лікаря, безплатно. — Години: від 9. до 8. В неділї: від 10. до 2.

409 FOURTH AVE., PITTSBURGH, PA.
Офіс напротив почти.

МАЙНЕРІВ, ЖОНАТИХ І САМОТНИХ

потрібно до піковaня і машин у майнах Ню Рівер Ко. Платимо від тони. Мешканя в наших домах по низьких цінах. Наші майни є положені межи дорогами зелізниць Вірджінія і Ц. і О. і з сеї причини робота іде щодня. Наші майнери дістають стільки возів скільки хотять. Майни находять ся в поблизу місточок, де є висші і низші школи для дітий, а у ґімназіях є дуже малі оплати. Є у нас школи, до яких учащають діти Українців. Нам потрібно також людий, які хотілиб держати харчівників. По дальші інформації пишіть на адресу: 43,44

C. P. ANDERSON,
McDonald, W. Va.

РУСИНИ ПІТСБУРГА!

Чи Ви знаєте

ЩО ГРОШІ, ТО СИЛА?

Старайте ся пізнати та почніть складати свої ощадности в стейтовім банку на розі улиць CARSON і 14-ої. 54ч-

Сей банк є одним з найстарших і найпевнійших банків, що цілковито забезпечує Ваші ощадности. У нас складають ся гроші ЦЕРКОВНІ, БРАТСЬКІ, СИРІТСЬКІ і ин. Кождий, що має у нас гроші, отримує на бажанє звіт стейтових контрольорів.

Продаємо КОРАБЕЛЬНІ КАРТИ на найлїпші лінії, а ГРОШІ до краю висилаємо по почтовім курсі.

German Savings & Deposit Bank
COR. 14-ої і CARSON STREETS,
SOUTH SIDE PITTSBURGH, PA.
И. Е. Рот, през., А. П. Міллер, кас., Ол. Бучак, урядн. банку.

БОГДАН ЛЕПКИЙ.

ПОЧИНОК.

V

— Чи я до церкви не ходив, чи посту не постив, чи кого здоровля збавив, чи на мастку скривдив — за щож Ти мене, Боже, так тяжко караєш?... Насіли ся вороги на мене і обігнати не годен. Так мене взяли, так мене здавили, як у ті кліщі. Забирай ся з власної хати, кидай рідне поле та іди, куди хочеш! А я таки не піду! Продав бики, продав корову, продам остатний лах, а свого не дарую... А той адукат так колотить, а гроші все став; з коліна вилупи, а став. Або то йому спішно! Каже, що до другої „станції" дійшлю — побачимо.

Так роздумуючи доплів ся до коршми.

— Куме Василю, а поступіть до нас! — крикнули на нього звідти.

— Спасибі і вибачні будьте. Часу не маю.

— Ми вам позичимо — відповіли веселі ґазди і як взяли, як взяли тай затягнули старого.

Поздоровкались, посадили між себе і стали питати — що нового?

— А щож би? — відповів Починок — біда тай годі.

— Біда тай ґоді — доповідали гуртом.

В коршмі було тихо. Люди звільна стягали ся та засідали лави. Пикали люльки і ждали розмови. Кождий рад був почути щось нового, а тут не йшло. Подеревіли язики. Лиш дим і завах горівки і звичайні зітханя виповнювали коршму.

— Щось нарід до „Брандзолії" тягне — почав Басістий.

— Кажуть, що Залипський хату продав, а Дмитраші за поле торгу добивають. Дурний народ.

Басістий славив ся бувалим чоловіком. Служив у війску, ходив в похід, сьвіта немало видів. Тепер осів на ґрунті, грав на басї і був першою головою в громаді; за всіх наймудрійший. Його натяк на „Брандзолію" викликав загальну цікавість. Кождий питав, де тота „Брандзолія" і чи варта іти до нєї.

В ту хвилю висунув ся з алькиря Мошко, арендар, сухирлявий, двайцятьлітний жидок, муж жінці і батько дітям.

— А ти, пейсачу, чого? — зверещав на нього Басістий. — Хочеш нас підслухувати та до суду подати, так як тамтой.

— Що тамтой, то не я — виправдував ся жидок. Я своїх гостий вмію шанувати.

— Шануй рудого пса, нам твого пошанівку не треба. Налий пів кварти тай гайда в перини, чув?

— Ще мені не позакладало, Богу дякувати. Зараз, зараз.

Басістий почав саме викладати ґеографію Бразилії, коли появила ся фляшка з горівкою і перервала виклад. Була то бутля з синого скла, так чиста як шиба у вікні літом, пять неділь від мух не мита.

Але вигляд її ніраз не впливає на апетит товариства.

Басістий вхопив, налляв чарку і вніс перший тоаст словами: „За ваше здоровле, Василю! Щоб ви здорові були і добре „поводжене" мали! Як колишний вояк мішав чужі слова.

— Дай і вам Боже! — відповів Починок.

— Дай Господоньку милосерний! — додав паламар, що яко слуга церковний все і всюди був дуже побожний.

— Дай Боже! — відповіли гуртом.

Починкови зробило ся маркотно. Пригадав собі, що гроший не має — а тут як хочеш пити, то знай і платити. Тому і відпрошував ся, сказав, що не вживає і пити не буде. Та Басістий відповів, що він платить, а хто йому не ворог, той випє. Вихилив чарку Починок і пустив її по руках. Соромно було старому, що пє, коли люди ставлять, а сам поставити не годен. Запримітив тоє богач Кирикучка, неабиякий знавець людської душі, що з кождої потреби умів добути хосен — запримітив крючку і закинув на Починка. Підождавши на пригідну хвилю — зачав:

— Куме Василю! а ви ще маєте коні?

— Які?

— А тоті гніді. Добрі були, пів сяга дров брали.

— Не маю, — відповів Починок, а по хвили додав: Пощо мені коний? Я поля не обробляю. Бог знає, чиє воно буде, кому присудять. Такі нинї часи настали. На сей рік може дам на спілку, або в наєм. — Вдавав, що не для наглої потреби, а з вирахованя попродав коні.

— Та воно так! — відповів Кирикучка, — як нема до чого, то не варт тримати. Коні коштують.

— А віз маєте?

— Або що? — спитав здивований Починок. Йому й на гадку не прийшло, що по конях лишив ся віз, несогірший.

— Бо мені воза треба. Час би лошата до роботи вчити. До міста далеко, стельмах часу не має, а ваш візок дуже легкий, надає ся мені. Не правте богато, то може куплю.

— Кум Василь не з тих, щоби правили — відозвав ся Масного Семко. — Ми у них з Горішним Пилипом корову купували, то знаємо.

— Так воно й є — підмащував паламар, ласий на могорич. — Кум Василь, дай їм Боженьку здоровячко, людяний чоловік. Ми недавно сина ховали, то знаємо.

Почав ся торг.

— Починок не подав відразу ціни. Він добре обчислив, що віз вартує. Пригадав собі, кілько літ їздив, яке дерево, перейшов кождий кусник зеліза, кожду риховцю, мутерку, цьвяшок, не забув нової качки при дишли і льоника, найденого на рогачці, що був дуже штудерно вкручений і обезпечений ланцушком, а потім додав два срібні на спуст і сказав:

— Так, щоби ані вас не кривдити, ані себе, най буде 24 ринських.

Кирикучка, що тепер дивив ся на нього пильно і немов слідив його гадки, похилив голову до землї, якби що читав на долівці. Він і собі оглянув в мисли Починків віз, не меньше докладно як сам Починок, пригадав, що там нове, а що старе, відчислив два срібних на спуст, а чотири з огляду на те, що Починок в потребі, і сказав:

— Дам 14.

Починок не пристав. Питав ся Кирикучки, чи він часом не жартує, звертав ся до його сумлїня, а вкінци заявив, що з торгу нічого, бо він за 14 не дасть.

Паламар і всі присутні тягнули до згоди, казали Кирикучці най підступить, а Починкови, най спустить.

— Не варт — відповів богач.

— Не дам — заявив Починок.

Але слово по слові прийшло до згоди.

Най страчу — сказав Кирикучка — дам 18 і більше ані шустки. Жиде, давай пів кварти, могорич ставлю!

— І для мене також, — гукнув на жида Починок.

На вид цілої літри горівки розвязали ся язики. В коршмі робило ся гамірно. Зітханя мішали ся з розмовами, а крізь них добували ся як вистріли грізні клики обуреня і гніву. Дістало ся тут і дякови за треби і учителеви за кари і війтови за громадські гроші. Кождий викидав з свого серця те, що його найгірше давило і гризло. Починок мовчав. Його занадто привалило горе, занадто доскулила йому біда, щоби виїздити з нею перед людьми. Аж численні допити зневолили його до того.

(Дальше буде).